

P. Sancius *num. 7.* Nam ius commune & Partitarum admittit uxorem post consanguineos usque ad decimum gradum: unde vxor non habebat ius ad successionem ab intestato ante consanguineos usque ad decimum gradum. Sed dicta lex. 9. ante dictos consanguineos post quartum gradum admittit fiscum, excludens alios consanguineos: ergo a fortiori excludit videtur vxor: nam si fiscus vincit sex gradus consanguineorum vincentes uxorem, a fortiori vincit uxorem. Et ita tenent Tellius & Olanus, ab eodem adducti, & quidam docti Iurisperiti, vt & ipse testatur; addens ab eisdem accepisse sic sepe decisum esse in Cancellaria Vallisoletanâ. Quod quidem negari nequit quin magnum habere potest pro hac parte videatur. Auctorum autem, qui pro contrariâ adducuntur, alia est mens: dicunt enim quando in legibus Compilationis nouæ statuitur deficientibus heredibus ab intestato fiscum succedere, nullâ vxoris factâ mentione, non debere illam excludi, ne legum correctio fiat. At illi de heredum defectu loquuntur ultra decimum gradum, unde non est mirum ita censuisse. At si successio ad quartum gradum ardeat, alia est ratio, adducta scilicet: nam si sex excluduntur cognati, post quos vxor vocabatur, non est credibile illam eisdem a lege prælatam; quod, cum adeo notum, & contra sanguinis prærogatiuam sit, exprimi debuit: & cum expressum non sit, iuxta legislatoris mentem non fuisse venit sentiendum. Nihilominus oppositum suâ probabilitate non caret: & quia viduarum causa probabilitate non caret: & quia viduarum causa pia est, neque iam cum consanguineis quæstio vertitur, qui ex eo quod excludatur vxor, nihil sunt amplius habituri: poterunt iudices in casibus contingentiâ iuxta illam iudicare; nisi aliter ferat praxis. Et ad rationem adductam dici potest, priuilegium esse vxoris vt deficientibus cognatis ad successionem admittatur: quod autem plures aut pauciores sint, non obstat vt à tali beneficio legum excludantur, cum earumdem correctione. Pro quo hæc satis.

Quid circa illud scribitur supra.

Ratio contra uxores soluta.

§. IV.

Prescriptio vt iuuare in presenti possit.

99 Dico quintò. Circa bona omnia, de quibus dictum, dari potest præscriptio, aut viucapio: si videlicet bonâ fide spatio temporis per leges designato possideantur. Sic P. Lessius *supra num. 45.* qui pro se adducit Couarruiam: qui tamen oppositum tenet s. citato De legibus: quia ad usurpationem requiritur bona fides, quæ tamen in præsentem non datur; dum scilicet quis rem inuentam sibi usurpat, cum sciat non esse suam. Propter quam rationem etiam id tenet D. Gaspar de Escalona. *Cap. 5. citato num. 10.* Sed eorum est profectò debile fundamentum: potest namque bona fides intercedere toto spatio temporis ad præscriptionem requisitò: si quis videlicet rem inueniens, & diligentiam aliqualem faciens, quæ sibi videatur sufficiens pro dominò inueniendo, sine remorsu incipiat conscientia possidere. Vel si inueniat, & statim ad se pertinere existimet: alia enim, quæ

Quomodo esse bona fides possit.

maiores malitiam præferunt, solent homines ignorare. Vt ille, qui pullum gallinaceum in eius domunculam ingredientem apprehendit latus, dicens: *Ese Dios dale.* Sic Neophyti loquuntur Æthiopes: *Deus dat mihi istum.* Videndus Diana *Parte 11. Tract. 8. Resolus. 12.* vbi cum aliis Assertionem nostram vt probabilem commendat. 100. Quia verò hic contra Fiscum est præscriptio, iuxta ea discurrendum, quæ Scriptores de spatio ad huiusmodi possidendi modum necessario tradunt. Pro quo videri potest P. Molina *Disput. 73.* & P. Gaspar Hurtadus *Disput. 2. Difficult. 11.* vt obuios alios omittam de Iustitiâ & Iure tractantes. Illud satis fauorabile, ad præscriptionem, si adsit titulus, in rebus mobilibus triennium sufficere inter præsentem. Dicuntur autem præsentem, qui in eadem Prouinciâ commorantur. *L. vlt. C. de longinquo temp. præscrip.* vide P. Molinam *Disputat. 69.* Quæ autem inueniuntur, mobilia esse solent, & inter præsentem modo dicto. Sed numquid inuentio ipsa titulus est? Videtur negandum; quia titulus est verum fundamentum dominij, vt emptio, permutatio, donatio &c. quæ quantum est ex se ad id sufficiunt, nisi ex circumstantiâ aliqua impediantur; vt quando quod emitur, permutatur, aut donatur, est alienum. Atqui inuentio quantum est ex se ad fundandum dominium non sufficit; aliâ eo ipso quod res inuenirentur, essent inuenientis: quod tamen salum esse constat; sin minus neque præscriptio opus esset, quæ sparium temporis designatum lege requirit: sicut emens aut permutans, vel aliquid per donationem accipiens, sparium temporis necessarium non habet ad dominium acquirendum; & ita quidem dicendum de inuentione, quam nulla est diligentia subsecuta, vt ratio facta conuincit: non verò si adhibita est, tunc enim verus est titulus; & ita triennij tempus ad præscriptionem sufficit.

Quod tempus ad præscriptionem dictam necessarium.

Inuentio nem non esse iuuare, generatim loquendo, sed cum addita explicatio.

Obiectio ex eo quod ignorantia facti, & non iuris, ad præscriptionem sufficit.

Fit illi scilicet variis modis, iuxta verosimiles dominus.

101 Sed obicit. Nam ignorantia, ex qua bona oritur fides, non est facti, sed iuris, dum quis iudicat licere sibi rem assumere, quia nullâ id lege prohibetur; cum tamen lex prohibens sit, iuxta communionem sententiam, de qua supra, asserentem inuentorem factâ diligentia non acquirere dominium rei inuentæ. Atqui ignorantia iuris non est satis ad præscriptionem, sed sola ignorantia facti pro illa admittitur, vt ex profecto probat P. Molina *Disput. 64.* pro quo & alij Auctores stant apud P. Gasparem Hurtadum *Disput. 2. Difficult. 4.* quos & ille sequitur. Ex hoc autem videtur elidi resolutio nostra: solum enim fundatur ex ignorantia iuris, de qua est regula iuris in 6. quæ ait ignorantiam facti, non iuris excusare. 102 Ad hoc tamen dici potest, Primò sententiam oppositam esse probabilem, vt affirmat Cardinali Lugo *Disput. 7. num. 32.* quam tenet Ioannes de Medina *Codice de Restitutione Quest. 17.* & pro foro animæ Couarruias *Lib. 1. variarum Cap. 3. num. 10.* & non esse improbabilem affirmat P. Lessius *Lib. 2. Cap. 6. num. 17. §. Quartò, Mala,* & hoc sufficere vt possit quis se illâ tueri. Secundò in præscriptione triginta annorum, quæ titulum non requirit, esse probabilissimam, vt ostendit ipse P. Lessius *toto illo num. 17.* cum Couarruias, & aliis. Tertiò, Plures Doctores fatentur

teri ignorantiam iuris non obstat præscriptioni, qua titulum requirit, in iis in quibus talis error toleratur, vt ita minore, rustico, milite, muliere, & similibus; quia in illis non præsumitur mala fides, si aliquam diligentiam adhibuerunt. Cum ergo qui ignorant, in casu, de quo loquimur, id quod iure statutum est, ad classem proditam spectent, etiam illi præscriptis suffragatur. Videatur P. Lessius *s. citato.* & Cardinalis Lugo. Pro quo & facit sententia eorum, quibus sentit P. Palus de *Iustitiâ & Iure pag. 74. §. 5.* asserentium non esse necessarium verum titulum, sed ignorantiam, aut præsumptum sufficere. Iuxta hoc ergo, transacto tempore ad præscriptionem sufficienti, etiam si compareat rei inuentæ prior dominus, non erit obligatio restituendi, quam communiter affirmant Doctores hoc titulo non extante. Quæ licet generaliter locum habeat, & non tantum in Indiis; quia tamen pro illis leges speciales habentur, abs re non fuerit de illis, communi adhibita doctrinâ, quæ prodesse alibi queat; disseruisse. Sic enim de Indiis agimus, vt prodesse omnibus cupiamus.

CAPVT XIII.

De Naufragantium bonis, & quæ Rex inde possit sibi emolumenta vendicare.

Licet speciales leges quoad hoc pro Indiis non extant; quia tamen Regis auctoritate solent Indica hæc spolia conquiri, & acquisitionis titulus videtur esse aliquando legitimus, ideò de illis hoc loco non nihil ad doctrinæ complementum adiciendum.

Affertio 1. Principes nequeunt naufragantium bona sibi per legem adscribere.

Excommunicati propter in Bulla Coenæ.

Affertio 2. Non tamē si bona sint ex prohibitis per legem.

103 Dico Primò. Naufragantium bona sibi Principes per legem adscribere, est iniquum. Sic Couarruias in *Regula Peccatum. Parte 3. num. 5.* P. Lessius *Lib. 2. Cap. 14. num. 50.* vbi ait intolerabilem esse consuetudinem, quæ in quibusdam locis dicitur esse, vt bona naufragantium in litus eiecta habeantur tamquam adspora, & occupentur à Gubernatore loci: sunt enim excommunicati per Bullam Coenæ Domini. Idem autem esse in Principibus supremis manifestum est, vt agnoscit Dom. Solorzanus in *Politica pag. 964.* tenentque præterea Nauarrus in *Manuali Cap. 27. num. 117.* P. Azor *Tomo 2. Lib. 11. Cap. 11. §. Præterea iniqua.* P. Fragosus *Tomo 1. pag. 260. §. Insuper, & alij.* Et præter excommunicationem dictam, constat ex iis, quæ de bonis inuentis diximus *Cap. præced.* non enim ista peioris conditionis sunt, sed melioris, ob inhumanitatem, quæ in eo apparet, dum miseris calamitas adaugetur, quibus oportebat de propriis bonis ritu Christiano subuenisse. 104 Dico secundò. Ea, quæ contra leges conuehantur, vt aurum & argentum sine Regio signaculo, quod in solutione quinti solet apponi, vel sine registro aut aliter, si inueniantur post naufragium, possunt auctoritate Regiæ per Officialia eius apprehendi. Hoc constat: quia hæc applicata sunt Fisco quomodocumque inueniantur, licet quod ad registrum attinet, solet benignius tractari: est autem valde per accidens

quod hoc aut alio successu detegantur. Sicut ergo quis potest ea resumere, quæ propria agnoscit, ita & Regia auctoritas. Et ita videmus fieri, neque circa hoc conscientia remorsu laborari.

Affertio 3. Et generaliter, si non comparet dominus post factâ diligentiam.

Quod negant aliqui auctores ad Prælatos Ecclesiasticos eorum distributionem pertinere.

Diripiunt, & bona deripere ad forum laicale spectant.

Affertio 4. Quæ pro derelictis habentur occupari posse.

Vnde dicitur nosci condicio dicitur queat.

105 Dico tertio. Princeps tutâ conscientia potest retinere bona naufragio amissa, si factâ sufficienti diligentia non appareat eorum dominus. Sic Dom. Solorzanus *pag. 964. citatâ,* vbi & Textus, & Auctores adducit: licet sint qui relictentur, existimantes bonorum huiusmodi distributionem post factam diligentiam ad Prælatos Ecclesiasticos pertinere, ad quos sunt deferenda. Sic Salon. *2. 2. quest. 66. Cap. de bonis naufragantium:* & alij, quos ibidem adducit. Alij autem, licet obligationem deferendi ad Prælatos non expriment, dicunt tamen, non obstantibus legibus, distribuenda pauperibus. Sic P. Azor *supra. §. Quod dicendum.* Qui tamen *Cap. 4. §. Ac proinde.* Regaliam istam agnoscit. P. Fragosus *supra,* quatenus citato P. Azor, videtur eius sententiam amplecti, sicut & Nauarri, ac Couarruias. Couarruias autem licet ita absolute sentiat; in fine tamen illius *§. 1.* ait ex rectitudine iustitiæ posse leges Regias defendi, & fortasse in iudicio animæ id posse stare, scilicet post factam diligentiam, & obligationem restituendi, si dominus comparebit. Sayrus etiam *Lib. 3. Cap. 8. §. Ad deo autem,* nobiscum sentit: sed ait de consilio Episcopi id effici posse ad defensionem. Ratio autem Assertionis est eadem, quæ pro inuentis adducta est: unde non plus obligat, quam lex circa illa. Et ita post factam diligentiam posse ab inueniente retineri, vt probabile sustinet P. Mendus in *Bullam Cruciatæ Disput. 24. num. 132.* Pontifex ergo excommunicationem contra usurpatores bonorum dictorum fulminans, non ideò bona talia Ecclesiastici fori constituit, vt ad ipsum debeat eorum distributio pertinere: sed inhumanos homines ab huiusmodi crimine conatur auertere animaduersione seuerâ: sicut duelli crimen pariter excommunicatione castigat, nec propterea crimen ipsum duelli à laico retrahit tribunali. Et sic alia, pro quibus Sayrus *Lib. 3. cap. 35. num. 1. & 13.*

106 Dico quarto. Circa bona naufragantium, quæ pro derelictis habentur, facilius præmissa Positio procedit, quia in illis occupationem etiam concedunt, qui de aliis negant, vt videri potest apud Sayrum *supra. §. Hæc autem, & seq.* vbi varias adducit coniecturas, vt res pro derelictis possint reputari. Vt si statim peritura, ceu faccarum valis inclusum; vel sint remedio amittendæ villo, vt metalla in medio mari proiecta, vel liber apertus; addit autem secus esset, si clausus, aut panis inuolutus, ex Glossa in *L. Falus D. de foris.* Sed hoc tunc videtur locum habere posse, quando aliqua est spes ob terræ propinquitatem, aut reddendum inuilem. Item, si dominus rei post illam proiectam, tacet, & neque per se, nec per alium illam quærit. Quod videtur ineptum. Quis enim in mare proicit aliquid, vt quærat per se, aut per alium? Cur autem non taceat, qui nullam habet causam vt loquatur? Nisi dicat rem ab alio proiectam, tacente illo, & non quærente. Sed certè in eo euentu tacere